

FINANŠU INSTRUMENTU UN DARĪJUMU RAKSTUROJUMS

2010. gads

FINANŠU INSTRUMENTI UN DARĪJUMI

AKCIJA

Akcijas ir kapitāla vērtspapīri, kas apstiprina akcionāra līdzdalību akciju sabiedrības pamatkapitālā un dod akciju īpašniekam tiesības piedalīties sabiedrības pārvaldē un saņemt akciju sabiedrības peļņas daļu - dividendes. Akciju sabiedrības likvidācijas gadījumā akciju īpašniekam ir tiesības saņemt likvidācijas kvotu. Konkrētas akciju īpašības (parastās vai priekšrocību, ar vai bez balsstiesībām, personāla akcijas utt.) nosaka emitents un tās tiek nostiprinātas akciju emisijas prospektā. Akciju cenas var būt ļoti svārstīgas, jo tās strauji reaģē uz jebkādiem paziņojumiem par uzņēmumu finanšu rādītājiem, peļņas prognozēm, akcionāru pilnsapulces lēmumiem un citiem rādītājiem. Klients var iegādāties akcijas ar Bankas starpniecību fondu biržā vai ārpus biržās tirgū. Ieguldījumi akcijās saistīti ar lieliem riskiem, kas savukārt dod iespēju iegūt diezgan augstu peļņu. Klientam var būt dažādi mērķi ieguldot naudas līdzekļus akcijās, proti, vienreizējs darījums pārdodot akcijas, ilgtermiņa ieguldījumi, īstermiņa spekulācijas finanšu tirgos.

Klientam, kas vēlas investēt akcijās, jābūt pietiekošai pieredzei šāda veida finanšu instrumentu tirdzniecībā un viņam jābūt gatavam uzņemties risku. Klientam ir jābūt pilnīgi saprotamai finanšu instrumenta būtībai, jāapzinās ar akcijām saistītie riski un izmaksas, kā arī tirdzniecības kārtība. Ja Klients izvēlas agresīvu investēšanas stratēģiju, t.i. Klients plāno veikt īstermiņa spekulācijas fondu tirgū, tad viņam jābūt pietiekamai pieredzei (ne mazāk par 3 gadiem).

Ar ieguldījumiem akcijās saistītas izmaksas:

1. Brokeru komisija par akciju pirkšanu un pārdošanu;
2. Komisija par akciju turēšanu un glabāšanu;
3. Komisija par akciju pārvedumiem un citām operācijām;
4. Komisija par korporatīvo notikumu izpildi (akciju bloķēšana, dividenžu izmaksa, piedalīšanās akcionāru sapulcē);
5. Citi izdevumi (biržas un depozitārija maksas un komisijas, nodevas (piemērām, valsts nodeva (no angļu val. Stamp duty) 0.5% un 1% apmērā no darījuma summas pērkot attiecīgi Lielbritānijas un Īrijas akcijas), u.c.)

OBLIGĀCIJA

Obligācijas ir parāda vērtspapīri, kas apstiprina obligāciju īpašnieka tiesības saņemt no emitenta parādu obligācijas nominālvērtību (pamatsummu) un procentus. Izšķir trīs obligāciju veidus: korporatīvās, valdības un pašvaldības. Obligācijas pieder pie fiksētā ienākuma vērtspapīriem, jo procentu maksājumu un aizņēmuma atmaksas termiņi ir fiksēti obligācijas dzīves cikla laikā. Obligācijas iegādes brīdī, pircējs zina visu obligācijas turpmāko naudas plūsmu, t.i. kad tiks ieskaitīti procentu ienākumi un kad tiks atmaksāta obligācijas nominālvērtība. Obligāciju ir iespējams pārdot pirms tās dzēšanas datuma, bet tad Klientam jāreķinās ar to, ka obligāciju cenas svārstās un ir iespējams iegūt gan

augstāku, gan zemāku ienesīgumu. Obligācijas izlaiž ar dažādiem termiņiem: īstermiņa (līdz 1 gadam), vidēja termiņa (ar dzēšanas termiņu no 1 līdz 5 gadiem), ilgtermiņa (ar dzēšanas termiņu ilgāk par 5 gadiem). Parasti īstermiņa obligācijas tiek emitētas ar noteikto diskontu (atlaidi) un termiņa beigās emitents to atpērk (dzēš) pēc nominālvērtības.

Uzņēmumu un valdību kredīspējas kvalitāti cieši uzrauga trīs galvenās starptautiskās kredītreitingu aģentūras: „Standard & Poor's“, „Moody's Investors Service“ un „Fitch Ratings“. Tās piešķir kredītreitingus balstoties uz uzņēmumu spējas maksāt savus parādus laika gaitā novērtējumu.

Ieguldījumi parāda vērtspapīros / obligācijās saistīti ar riskiem, kas atkarīgi no obligāciju emitenta spējas apkalpot savus parādus. Obligācijas dod iespēju iegūt diezgan stabilu, bet salīdzinājumā ar akcijām nelielu ienesīgumu. Parāda vērtspapīru ienesīgums ir cieši saistīts ar emitenta kredītreitingu, finansiālo stāvokli, tirgus procentu likmēm un dzēšanas termiņu. Pārsvārā parāda vērtspapīri / obligācijas tiek tirgoti ārpus biržas tirgū, darījumi tiek slēgti tieši starp Bankām un citiem tirgus dalībniekiem. Klientam var būt dažādi mērķi ieguldot naudas līdzekļus obligācijās, proti, īstermiņa ieguldījumi parādzīmēs, ilgtermiņa ieguldījumi, spekulatīvas stratēģijas, ieguldījumu portfeļa diversifikācija.

Klientam, kas vēlas investēt parāda vērtspapīros / obligācijās, jābūt ar pieredzi šāda veida finanšu instrumentu tirdzniecībā, it īpaši ja Klients vēlas investēt obligācijās ar zemo kredītreitingu vai bez reitinga un t.s. augstā ienesīguma obligācijas (high yield bonds) un viņam jābūt gatavam uzņemt riskus. Klientam ir pilnīgi jāsaprot finanšu instrumenta būtība, ar obligācijām saistītie riski un izmaksas, kā arī darījumu slēgšanas kārtība.

Ar ieguldījumiem obligācijās saistītas izmaksas:

1. Brokeru komisija par parāda vērtspapīru pirkšanu un pārdošanu;
2. Komisija par parāda vērtspapīru turēšanu un glabāšanu;
3. Komisija par parāda vērtspapīru pārvedumiem un citām operācijām;
4. Komisija par korporatīvo notikumu izpildi (obligāciju bloķēšana, procentu un pamatsummas izmaksa, piedalīšanas obligāciju īpašnieku pilnsapulcē);
5. Citi izdevumi (biržas maksas un komisijas, nodevas).

IEGULDĪJUMU FONDI

Ieguldījumu fonds ir vairāku ieguldītāju apvienoti naudas līdzekļi, kurus pārvalda ieguldījumu pārvaldes sabiedrība, lai gūtu maksimāli lielu peļņu ar izvēlēto ieguldījumu stratēģiju. Fonda aktīvus iegulda dažādos finanšu instrumentos un Banku depozītos atkarībā no fonda ieguldījumu politikas un stratēģijas, kas aprakstīta katra ieguldījumu fonda prospektā. Ieguldījumu fonda stratēģijas var būtiski atšķirties viena no otras un tāpēc atšķir dažus ieguldījumu fondu veidus: naudas tirgus fondi, akciju fondi, obligāciju fondi, sabalansētie fondi, hedžfondi, nekustāma īpašuma fondi, fondu fondi, biržā tirgotie fondi, alternatīvie fondi.

Klients var iegādāties ieguldījumu fondu apliecības ar Bankas starpniecību. Banka, savukārt, var izpildīt Klienta rīkojumu fondu biržā, kur tirgojas fonds vai izvietot rīkojumu tieši pie fonda pārvaldītāja vai ieguldījumu fonda izplatītāja.

Rekomendējamaais ieguldījumu termiņš ir 5 (pieci) gadi un vairāk. Klientam, kas vēlas investēt ieguldījumu fondos, ir jābūt ar pieredzi šāda veida finanšu instrumentu tirdzniecībā, it īpaši ja Klients vēlas iegādāties fondus, kuru stratēģija paredz investīcijas finanšu instrumentos ar lielu risku (obligācijās ar zemu kredītreitingu vai bez reitinga, akcijās, atvasinātajos instrumentos utt.).

Ar ieguldījumiem fondos saistītas izmaksas:

1. Brokeru komisija par fondu pirkšanu un pārdošanu;
2. Ieguldījumu fondu pārvaldes sabiedrības komisija par ieguldījumu apliecību emisiju un dzēšanu;
3. Komisija par fondu turēšanu un glabāšanu;
4. Komisija par fondu pārvedumiem un citām operācijām;
5. Komisija par ieguldījumu fondu pārvaldīšanu;
6. Citi izdevumi (biržas maksas un komisijas, nodevas).

Naudas tirgus fondi

Naudas tirgus fondu politika parasti paredz izvietot naudas līdzekļus īstermiņa vai vidēja termiņa parāda vērtspapīros/ obligācijās, naudas tirgus instrumentos un depozītos. Naudas tirgus fondi bieži ir izslavēti kā drošākie no ieguldījumu veidiem, bet no otras puses investīciju atdeve arī ir ļoti zema. Naudas tirgus fondu mērķis ir panākt pastāvīgu un stabilu kapitāla vērtības pieaugumu. Ieguldījumus naudas tirgus fondos var salīdzināt ar noguldījumiem uz pieprasījumu vai īstermiņa depozītos Bankās.

Obligāciju fondi

Obligāciju fondu aktīvi tiek ieguldīti valsts un uzņēmumu obligācijās, kā arī depozītos. Obligāciju fondu mērķis ir sasniegt ilgtermiņa mērenu kapitāla vērtības pieaugumu ar vidējās pakāpes risku.

Sabalansētie fondi

Sabalansētie fondi pārsvarā izvieto līdzekļus akcijās un obligācijās. Ieguldījumi tiek sadalīti starp akcijām un obligācijām ar dažādām proporcijām ar mērķi sasniegt ilgtermiņa kapitāla pieaugumu. Sabalansēto fondu ienesīgums parasti ir augstāks nekā fondiem ar konservatīvu stratēģiju vai parāda vērtspapīriem, bet riski ir sabalansēti. Fonda ieguldījumu politika dod iespēju Klientam pelnīt gan akciju tirgus izaugsmes laikā, gan uz pozitīvām tendencēm obligāciju tirgos. Klients, kas vēlas ieguldīt sabalansētajos fondos, var būt ar nelielu pieredzi šāda veida finanšu instrumentu tirdzniecībā, bet viņam jābūt gatavam uzņemties riskus. Klientam ir pilnīgi jāsaprot konkrētā fonda pārvaldes stratēģija, kā arī jāapzinās ar akcijām un obligācijām saistītie riski.

Akciju fondi

Akciju fondi izvieta līdzekļus dažādu reģionu, sektoru un nozaru uzņēmumu akcijās. Ieguldot akciju fondos ir iespējas iegūt augstu ienesīgumu, kas var būtiski pārsniegt depozīta vai obligāciju fondu ienesīgumu, bet ieguldījumi saistīti ar lieliem riskiem, kā arī lielu varbūtību ciest zaudējumus atsevišķos laika periodos. Klientam, kas vēlas investēt akciju tirgos, ir jābūt ar pieredzi ne mazāk kā 1 (viens) gads akciju vai akciju fondu tirdzniecībā un viņam jābūt gatavam uzņemties lielus riskus. Klientam ir jābūt pilnīgi saprotamai fonda stratēģijai, fonda struktūrai un darījumu slēgšanas kārtībai, kā arī jāapzinās ar akcijām saistītie riski.

Nekustamā īpašuma fondi

Nekustamā īpašuma fonda līdzekļi tiek ieguldīti dažādos nekustamo īpašumu projektos vai arī fonds iegādājas uzņēmumu akcijas, kuri iegulda nekustamo īpašumu tirgū. Ieguldot nekustamā īpašuma fondos ir iespējas iegūt augstu ienesīgumu, kas var būtiski pārsniegt depozīta vai obligāciju fondu ienesīgumu, bet ieguldījumi saistīti ar lieliem riskiem un lielu varbūtību iegūt zaudējumus atsevišķos laika periodos. Papildus risks ir saistīts ar to, ka ieguldījumi netiek diversificēti starp dažādām nozarēm, bet ir atkarīgi vienīgi no situācijas nekustamo īpašumu tirgū. Klientam, kas vēlas investēt nekustamo īpašumu tirgū, ir jābūt ar pieredzi ne mazāk kā 1 (viens) gads darījumos ar finanšu instrumentiem un viņam jābūt gatavam uzņemties lielus riskus. Viņam jābūt pilnīgi saprotamai fonda stratēģijai, fonda struktūrai, ar nekustamo īpašumu saistītie riski, kā arī darījumu slēgšanas kārtība.

Hedžfondi un alternatīvie fondi

Hedžfonda un alternatīvā fonda līdzekļi var tikt ieguldīti dažādos finanšu instrumentos (akcijās, obligācijās, atvasinātajos instrumentos, valūtas tirgus instrumentos utt.) ar mērķi iegūt pēc iespējas augstāko ienesīgumu gan īstermiņā, gan ilgtermiņā. Šāda veida fonda pārvaldnieks var izmantot dažādas ļoti riskantas ieguldījumu stratēģijas un pieejas, lai sasniegtu labus rezultātus ne tikai labvēlīgajos tirgus apstākļos, bet arī tad, kad tirgū pastāv negatīvas tendences. Ieguldot fondos ir iespējas iegūt augstu ienesīgumu, bet ieguldījumi šāda veida fondos ir saistīti ar lieliem riskiem un lielu varbūtību ciest zaudējumus atsevišķos laika periodos. Papildus risks ir saistīts ar to, ka pārvaldnieks var izmantot atvasinātos finanšu instrumentus vai finanšu svīru (leverage), lai paaugstinātu aktīvu atdevi. Ieguldījumi hedžfondos un alternatīvajos fondos ir piemēroti tikai profesionālajiem investoriem, kuriem ir liela pieredze (ne mazāk kā 3 (trīs) gadi) darījumos ar finanšu instrumentiem un viņiem jābūt gataviem uzņemties lielus riskus. Klientam jābūt pilnīgi saprotamai fonda struktūrai un fonda stratēģijai, ar parastiem un atvasinātiem finanšu instrumentiem saistītie riski, kā arī darījumu slēgšanas kārtība.

Biržā tirgojamie fondi

Biržā tirgoto fondu līdzekļi, tapāt kā ieguldījumu fondu līdzekļi, atkarībā no fonda veida var tikt ieguldīti dažādos finanšu instrumentos (akcijās, obligācijās, valūtās, precēs, atvasinātajos instrumentos). Šāda veida fondu apliecības tirgojas fondu biržās. Biržā tirgoto fondu struktūra parasti līdzinās kādam noteiktam tirgus indeksam vai tā cenu dinamika līdzinās kāda konkrēta aktīva cenu dinamikai.

No tā, kādos finanšu instrumentos tiek ieguldīti fonda naudas līdzekļi ir atkarīga fonda riska pakāpe un sagaidāmais ienesīgums. Sakarā ar to, ka tirdzniecība ar indeksu fondiem būtiski neatšķiras no akciju tirdzniecības, var secināt, ka ienesīguma un riska attiecība atbilst ieguldījumiem akcijās.

Klientam var būt dažādi mērķi ieguldot naudas līdzekļus biržā tirgojamos fondos, proti, ilgtermiņa ieguldījumi vai īstermiņa spekulācijas finanšu tirgos.

Klientam, kas vēlas investēt šāda veida fondos, jābūt pietiekošai pieredzei akciju vai biržā tirgojamo fondu tirdzniecībā un viņam jābūt gatavam uzņemt riskus. Viņam jābūt pilnīgi saprotamai fonda stratēģijai un struktūrai, jāapzinās riski un izmaksas, kā arī tirdzniecības kārtība. Ja Klients izvēlas agresīvu investēšanas stratēģiju, t.i. ieguldītājs plāno veikt īstermiņa spekulācijas fondu tirgū, tad viņam jābūt pietiekamai pieredzei (ne mazāk par 3 gadiem).

NĀKOTNES DARĪJUMI JEB FJŪČERI (FUTURES CONTRACTS)

Nākotnes darījums (fjūčers) – ir darījums, saskaņā ar kuru ieguldītājs piekrīt pirkt vai pārdot noteiktu daudzumu bāzes aktīva (akcija, obligācija, izejviela, prece u.c.) noteiktā nākotnes datumā par cenu, par kuru pircējs un pārdevējs vienojušies darījuma slēgšanas brīdī. Fjūčeri ir standartizēti un tiek tirgoti biržās. Biržā tirgotie fjūčeri pieder pie vērtspapīru grupas, kurus sauc par atvasinātajiem finanšu instrumentiem tāpēc, ka šādu vērtspapīru cena ir atkarīga no bāzes aktīva vērtības.

Lai veiktu darījumu ar fjūčeri, Klientam parasti jābūt nodrošinājumam (naudas līdzekļi), kuru apmērs var būt no 10% līdz 50% no darījuma apjoma. Darījumi ar fjūčeriem notiek pēc maržinālo darījumu principa, izmantojot finanšu sviru (leverage), kas ļauj atvērt lielāku pozīciju un attiecīgi paaugstināt iespējamu peļņu. Fjūčeru cenas ir ļoti svārstīgas un līdz ar to ieguldījumi un darījumi ar šāda veida atvasinātajiem instrumentiem ir ļoti riskanti. Fjūčeriem ir noteikts termiņš no 1 mēneša līdz 2-3 gadiem. Pastāv liels risks zaudēt nodrošinājumu pilnā apjomā vai tā daļu, kā arī iegūt papildus saistības. Lai pagarinātu darījumu dažreiz ir nepieciešams piegādāt papildu nodrošinājumu un ja ieguldītājs nespēj to piegādāt un nākotnes līguma tirgus vērtība ir negatīva, tad darījums var būt slēgts ar zaudējumiem bez saskaņošanas ar Klientu.

Klients var iegādāties akcijas ar Bankas starpniecību fondu biržā. Klients, kas vēlas veikt darījumus ar fjūčeriem, parasti izmanto šo atvasināto instrumentu īstermiņa spekulācijām vai riska minimizēšanai (hedzēšanai).

Klientam, kas vēlas veikt darījumus ar fjūčeriem, jābūt pietiekošai pieredzei (vairāk nekā 3 gadi) šāda veida instrumentu tirdzniecībā un viņam ir jābūt gatavam uzņemt

riskus, kā arī papildus saistības. Klientam ir jābūt pilnīgi saprotamai instrumenta būtībai, jāapzinās ar nākotnes darījumiem saistītie riski un izmaksas, kā arī tirdzniecības kārtība.

Ar nākotnes darījumiem (fjūčeriem) saistītas izmaksas:

1. Brokeru komisija par nākotnes līgumu pirkšanu un pārdošanu;
2. Komisija par fjūčeru atvērto pozīciju turēšanu;
3. Citi izdevumi (biržas maksas un komisijas, nodevas).

OPCIJA

Opcija – līgums, kas dod tā ieguldītājam tiesības, bet neuzliek pienākumu pirkt vai pārdot bāzes aktīvu (piemēram, akcijas, obligācijas, preces, procentu likmes vai valūtas) par noteiktu cenu („realizācijas cenu” – „strike price”) noteiktajā datumā vai pirms noteiktā datuma. Par šīm tiesībām Klients maksā pārdevējam maksu, sauktu par „prēmiju”, kura ir atkarīga no darījuma termiņa, bāzes aktīva cenas darījuma slēgšanas brīdī, bāzes aktīva cenas svārstībām u.c. faktoriem. Izšķir divus opciju veidus – „call” opcija un „put” opcija. „Call” opcija dod iespēju pirkt bāzes aktīvu, bet „put” opcija dod iespēju pārdot bāzes aktīvu. Savukārt, opcijas pārdevējam ir pienākums pēc pircēja pieprasījuma pārdot vai atpirkt bāzes aktīvu no opcijas pircēja par iepriekš noteikto cenu. Līguma termiņš var būt no trim mēnešiem līdz 3 gadiem. Pēc opcijas beigu termiņa ieguldītāja tiesības vairs nav spēkā un opcijas cena ir nulle.

Opciju cenas ir ļoti svārstīgas un līdz ar to ieguldījumi un tirdzniecība ar šāda veida atvasinātajiem instrumentiem ir ļoti riskanti un pastāv risks ciest zaudējumus cenu svārstību rezultātā, kā arī risks zaudēt prēmiju pilnā apmērā. Opcijas pārdevējam ir neierobežotu zaudējumu risks, kas var pārsniegt saņemto prēmiju, tāpēc Banka var pieprasīt nodrošinājumu.

Klients var slēgt darījumus ar opcijām ar Bankas starpniecību fondu biržā. Klientam var būt dažādi mērķi veicot darījumus ar opcijām, proti, īstermiņa spekulācijas finanšu tirgos, risku minimizēšana.

Klientam, kas vēlas veikt darījumus ar opcijām, jābūt pietiekošai pieredzei (vairāk nekā 3 gadi) šāda veida finanšu instrumentu tirdzniecībā un viņam jābūt gatavam uzņemties risku. Klientam jābūt pilnīgi saprotamai opciju būtībai, jāapzinās ar opciju darījumiem saistītie riski un izmaksas, kā arī tirdzniecības kārtība.

Ar opciju līgumiem saistītas izmaksas:

1. Brokeru komisija par opciju pirkšanu un pārdošanu;
2. Komisija par opciju turēšanu;
3. Citi izdevumi (biržas maksas un komisijas, nodevas).

FINANŠU LĪGUMI PAR STARPĪBU (CONTRACT FOR DIFFERENCES)

Finanšu līgums par starpību ir vienošanās samaksāt starpību starp finanšu instrumenta pozīcijas atvēršanas un slēgšanas cenām. Finanšu līgums par starpību dod tā ieguldītājam (turētājam) iespēju pelnīt uz bāzes finanšu instrumenta (piemēram, akcija, obligācija, fjūčers, fondu indekss, finanšu instrumentu kopums, prece, valūta utt.) cenu kustībām. Lai veiktu darījumus ar Finanšu līgumiem par starpību, Klientam parasti jābūt

nodrošinājumam (naudas līdzekļi), kuru apmērs var būt no 1% līdz 50% no darījuma apjoma. Darījumi ar Finanšu līgumiem par starpību notiek pēc maržinālo darījumu principa, izmantojot finanšu sviru (leverage), kas ļauj atvērt lielāku pozīciju un attiecīgi paaugstināt iespējamu peļņu. Finanšu līgumu par starpību cenas ir ļoti svārstīgas un līdz ar to ieguldījumi un darījumi ar šāda veida atvasinātajiem instrumentiem ir ļoti riskanti. Finanšu līgumiem par starpību parasti nav noteikts termiņš. Pastāv liels risks zaudēt nodrošinājumu pilnā apjomā vai tā daļu, kā arī iegūt papildus saistības, ja bāzes finanšu instrumentu cena strauji mainīsies un zaudējumi būs lielāki nekā nodrošinājuma depozīta summa.

Lai turētu atvērto pozīciju pēc negatīvām cenu izmaiņām dažreiz ir nepieciešams ātri piegādāt papildu nodrošinājumu un gadījumā, ja Klients nespēj to piegādāt, tad darījums var būt slēgts ar zaudējumiem bez saskaņošanas ar Klientu. Papildus risks ir saistīts ar to, ka Finanšu līgumi par starpību tiek tirgoti ārpus biržas, t.i. slēdzot tiešo darījumu starp diviem darījumu partneriem. Cenu veidošanas mehānisms nav caurspīdīgs un Finanšu līgumu par starpību cenas atsevišķos laika periodos var būtiski atšķirties no bāzes finanšu instrumenta cenas.

Klients var iegādāties Finanšu līgumus par starpību no Bankas vai no Bankas darījuma partnera ārpus biržas tirgū.

Klients, kas vēlas veikt darījumus ar Finanšu līgumiem par starpību, var izmantot šo atvasināto instrumentu dažādiem mērķiem, ilgtermiņa ieguldījumiem, īstermiņa spekulācijām vai riska minimizēšanai (hedzēšanai).

Klientam, kas vēlas veikt darījumus ar Finanšu līgumiem par starpību, jābūt pietiekošai pieredzei (vairāk nekā 3 gadi) šāda veida instrumentu tirdzniecībā un viņam ir jābūt gatavam uzņemt riskus, kā arī papildus saistības. Klientam ir jābūt pilnīgi saprotamai instrumenta būtībai, jāapzinās ar to saistītie riski un izmaksas, kā arī tirdzniecības kārtība.

Ar Finanšu līgumiem par starpību saistītas izmaksas:

1. Brokeru komisija par Finanšu līgumu par starpību pirkšanu un pārdošanu;
2. Komisija par darījuma finansēšanu.

REPO DARĪJUMI

Finanšu instrumentu pārdošana ar atpirkšanu jeb Repo darījums ir aizdevuma darījums, kas paredz vienošanos starp diviem darījumu partneriem par finanšu instrumentu pārdošanu ar nosacījumu, ka pēc noteikta laika perioda šie finanšu instrumenti tiks atpirkti atpakaļ. Piemēram, Banka pērk finanšu instrumentus no Klienta ar nosacījumu, ka pēc kāda laika atkal pārdos viņam tos atpakaļ. Finanšu instrumentu pārdēvējam šis darījums ir pārdošana ar atpirkšanu (repo darījums), bet finanšu instrumentu pircējam – pirkšana ar atpārdošanu (reverse repo darījums). Tādējādi, finanšu instrumentu pārdevējs (klients) var iegūt papildus naudas resursus savas naudas plūsmas optimizācijai un likviditātes uzlabošanai. Starpība starp finanšu instrumentu pārdošanas un atpirkšanas cenām ir procentu summas par piešķirtajiem kredīta resursiem (finanšu instrumentu pārdošanas summa). Parasti finanšu instrumentu

pārdošanas summa ir mazāka par finanšu instrumentu tirgus vērtību, t.i. finanšu instrumenti tiek pārdoti ar atlaidi (diskontu). Klients var izmantot Repo darījumus, lai palielinātu savu finanšu instrumentu portfeli, izmantojot kredīta sviru (leverage). Repo darījumi tiek slēgti uz noteikto termiņu no 1 (vienas) dienas līdz 6 (sešiem) mēnešiem. Repo darījumiem piemīt visaugstākā riska pakāpe. Repo darījumos parasti tiek izmantoti parāda finanšu instrumenti.

Repo darījumu izmantošanas mērķi varētu būt šādi: paaugstināt naudas līdzekļu izmantošanas efektivitāti, paaugstināt uzņēmuma likvīdo aktīvu ienesīgumu, diversificēt riskus, sniegt operatīvo pieeju kredītresursiem.

Ar Repo darījumiem saistītas izmaksas:

1. Komisija par darījumu slēgšanu un pagarināšanu;
2. Citas izmaksas.

VALŪTAS DARĪJUMI

Valūtas maiņa jeb SPOT darījums

Vienas valūtas maiņa pret citu valūtu darījuma noslēgšanas dienas ietvaros, bet norēķini tiek veikti līdz Bankas otrās darbadienas beigām pēc darījuma noslēgšanas. Valūtas maiņas darījumi notiek ārpus biržas, slēdzot darījumu tieši ar Banku.

Valūtas nākotnes jeb forward darījums

Valūtas nākotnes jeb forward darījums tiek definēts, ka līgums starp divām pusēm, saskaņā ar kuru puses apņemas noteiktā datumā nākotnē, bet ne ātrāk, ka pēc 3 darba dienām pēc darījuma noslēgšanas, pirkt vai pārdot valūtu, par līguma noslēgšanas brīdī noteiktu cenu. Līdz ar to forward darījuma viena līgumslēdzēja puse ir valūtas pircējs un otra līgumslēdzēja puse ir valūtas pārdevējs. Lai noslēgtu šo darījumu Klientam papildus jānogulda drošības depozīts, kas ir atkarīgs no darījuma valūtām un darījuma termiņa un var būt līdz 30% apmērā no darījuma apjoma. Maksimālais darījuma termiņš nav ierobežots, bet parasti nepārsniedz 1 (vienu) gadu. Valūtas nākotnes darījuma vērtība var būt ļoti svārstīga, jo tā ir atkarīga no valūtas maiņas kursa un procentu likmēm. Valūtas nākotnes darījumi notiek ārpus biržas slēdzot darījumu tieši ar Banku.

Valūtas mijmaiņas jeb swap darījums

Valūtas mijmaiņas darījums sastāv no diviem pretējiem valūtas maiņas darījumiem spot un forward. Abi norēķinu datumi un valūtu kursi tiek noteikti darījuma slēgšanas datumā. Lai noslēgtu šo darījumu Klientam papildus jānogulda drošības depozīts, kura apmērs ir atkarīgs no darījuma valūtām un darījuma termiņa un var būt līdz 20-30% apmērā no darījuma apjoma. Valūtas nākotnes darījuma vērtība var būt ļoti svārstīga, jo tā ir atkarīga no valūtas procentu likmēm. Valūtas swap darījumi notiek ārpus biržas slēdzot darījumus tieši ar Banku.

Valūtas maiņas darījums pret segumu (forex darījums)

Forex darījums ir vienas valūtas maiņa pret citu valūtu darījuma noslēgšanas dienas ietvaros, bet norēķini tiek veikti līdz Bankas otrās darbadienas beigām pēc darījuma noslēgšanas. Forex darījums dod Klientam iespēju pelnīt uz valūtas kursa svārstībām reāli nepiegādājot valūtas pirkšanai nepieciešamu summu. Forex darījumi tiek slēgti pēc maržinālo darījumu principa, izmantojot finanšu sviru (leverage), kas ļauj atvērt lielāku pozīciju un attiecīgi paaugstināt iespējamu peļņu, tādējādi, šāda veida darījumi ir ļoti riskanti. Lai veiktu Forex darījumus Klientam parasti jābūt nodrošinājuma depozītam (naudas līdzekļi), kuru apmērs var būt no 1% līdz 10% no darījuma apjoma. Darījuma norēķinu datumā valūtas piegāde nenotiek, jo norēķinu dienā notiek atvērto pozīciju pārņemšana uz nākamo darba dienu (swap darījums jeb rollover). Forex darījumiem nav noteikts termiņš. Pastāv liels risks zaudēt nodrošinājumu pilnā apjomā vai tā daļu, kā arī iegūt papildus saistības, ja bāzes valūtas cena strauji mainīsies un Klienta zaudējumi būs lielāki nekā nodrošinājuma depozīts.

Lai turētu atvērto pozīciju pēc negatīvām cenu izmaiņām dažreiz ir nepieciešams ātri piegādāt papildu nodrošinājumu un ja Klients nespēj to piegādāt, tad atvērta valūtas pozīcija var būt slēgta ar zaudējumiem bez saskaņošanas ar Klientu. Papildus risks ir saistīts ar to, ka valūtas darījumi pret segumu tiek tirgoti ārpus biržas, t.i. slēdzot tiešos darījumus starp diviem darījumu partneriem.

Klients, kas vēlas veikt valūtas maiņas operācijas pret segumu, var izmantot šos darījumus dažādiem mērķiem, ilgtermiņa ieguldījumiem, īstermiņa spekulācijām vai riska minimizēšanai (hedzēšanai).

Klientam, kas vēlas veikt Forex darījumus, jābūt pietiekošai pieredzei (vairāk nekā 3 gadi) šāda veida valūtas tirdzniecībā un viņam ir jābūt gatavam uzņemties lielus riskus, kā arī papildus saistības. Klientam ir jābūt pilnīgi saprotamai valūtas tirdzniecības būtībai Forex tirgū, jāapzinās ar Forex darījumiem saistītie riski, kā arī tirdzniecības kārtība.

Ar Forex darījumiem nav saistītas nekādas tiešas izmaksas.